

JAVÍTÓKULCS

A feladatok legkisebb, önállóan értékelhető részeit, az itemeket a magyar ABC kisbetűivel jelöltük. Az itemek már nem bonthatók fel részteljesítményekre, ezért azok már csak kétféleképpen minősíthetők: a tanuló megoldotta vagyis az item megoldása jó, illetve a tanuló nem oldotta meg, vagyis az item megoldása nem jó. Az első esetben az item betűjelét kell bekarikázni. Ha a tanuló megoldása nem egyezik meg teljesen a javítókulcsban megadott válaszokkal, az eddig bevált gyakorlat szerint a szakirodalommal igazolható jó válasz is pontot ér.

1. a) H
b) I
c) H
d) I
e) I
f) I
g) H
h) I
i) I
j) H
k) I
l) H

12 pont

2. a) A textilipart fejlesztő technikai találmányok.
b) Az első egyetemeket ezekben a városokban hozták létre.
c) Kolumbusz Kristóf fedezte fel ezeket a helyeket.
d) Lovagi erények.
e) Mindnyájan történetírók.

5 pont

3. a) A **mufti** aláhúzása, mert az török tisztségviselő megnevezése, míg a többi török katona
b) **Káldi György** aláhúzása, mert ő katolikus bibliafordító, a többiek protestánsok.
c) **A speyeri dóm** aláhúzása, mert az román stílusú, míg a másik kettő gótikus.
d) **Kápolna** aláhúzása, mert az a keresztény vallási élet színtere, a többi török épület vagy **türbe** aláhúzása, mert az sírkamra, míg a többi vallási élet színtere
e) **Dávid Ferenc** aláhúzása, mert ő unitárius, míg a többiek lutheránusok (evangélikusok) / korai magyar reformátorok
Az egyes feladatelemek akkor megoldottak, ha a tanuló a helyes választását helyesen indokolta is.

5 pont

4. a) kincstartóság
b) királyi kincstár adóját (tributum fisci regalis)
c) családonként / füstönként / háztartásonként
d) koronavám

4 pont

5. a) az investitúra háborúban a pápaság és császárság megegyezése (a wormszi konkordátum) *aláhúzása* (1122) , III.Béla 1172-1196 között uralkodott
b) lengyel–litván győzelem a Német Lovagrend felett Grünwaldnál *aláhúzása* (1410) , Hess András 1473-ban nyitotta meg az első budai nyomdát
c) Luxemburgi Zsigmond trónra lépése *aláhúzása* (1387), az oszmán-török győzelem a szerbek felett Rigómezőnél, 1389-ben volt

3 pont

- 6.1 a) A nevek sorrendje a fejlécben: János Zsigmond, Bocskai István, Báthory Gábor, Bethlen Gábor, Brandenburgi Katalin, I. Rákóczi György, I. Apafi Mihály
Az item helyes sorrend esetén megoldott.
- 6.2 b) beillesztése Báthory Gáborhoz
c) beillesztése Bethlen Gáborhoz
d) beillesztése Bethlen Gáborhoz
e) beillesztése Brandenburgi Katalinhoz
f) beillesztése János Zsigmondhoz
g) beillesztése Bocskai Istvánhoz
h) beillesztése I. Rákóczi Györgyhez
i) beillesztése Bethlen Gáborhoz
j) beillesztése I. Apafi Mihályhoz

János Zsigmond	Bocskai István	Báthory Gábor	Bethlen Gábor	Brandenburgi Katalin	I. Rákóczi György	I. Apafi Mihály
f)	g)	b)	c) d) i)	e)	h)	j)

- 6.3 k) Wesselényi Ferenc nádor, *nem volt erdélyi fejedelem.*

11 pont

7. a) reneszánsz
b) Botticelli: Vénusz születése *aláhúzása*
c) Michelangelo: Pieta *aláhúzása*

3 pont

	Hibás szöveg	Javított változat
a)	Ferences rendi	Ágoston rendi
b)	királyok	szentek
c)	bűnbánat	hit
d)	Újszövetség	Biblia
e)	antitrinitárius	anabaptista (újrakeresztelő)
f)	presbiterizmus	predestináció
g)	Eperjes	Debrecen
h)	Méliusz Juhász Péter	Dávid Ferenc

Bármely hibás információ megadása és helyes javítása egy megoldott feladatelemet ér.

8 pont

9. p)
- a) K O N T Á R
- b) F E R M Á N
- c) A R A N Y B U L L A
- d) T O M O R I
- e) H U N G A R O R U M
- f) D Z S I H Á D
- g) F E K E T E
- h) F A M I L I Á R I S
- i) D E V S I R M E
- j) D E M E T E R
- k) Á R P Á D
- l) R Á J A
- m) A K C S E
- n) Á G O S T A I
- o) K A P U
- q) A Tábori kis tracta című művet Zrínyi Miklós írta.(1) Célja a nemzeti hadsereg felállítás mellett a sereg modernizálása, regularizálása.(1)

18 pont

10. Bocskai seregének legfontosabb katonai erejét a hajdúk adták (1), akik eredetileg a marhaexportot segítő, lebonyolító fegyveres marhahajcsárok voltak (1).Harcoltak a török ellen a Habsburgok oldalán is. A Habsburg-ellenes mozgalomhoz elsősorban protestáns vallásuk miatt csatlakoztak (1) Bocskai az 1605-ben kiadott **korponai oklevélben** (1) **kollektív nemességet (hajdúszabadságot)**, adómentességet adományozott (1), amelyért katonai szolgálatot kellett vállalniuk. Letelepítette őket Kálló, Vid, Dorog, Hadház, Nánás,Sima, Varjas, Böszörmény, Szoboszló településeken (1).

- a) A **korponai oklevél** szerepel értelmezhető szöveggörnyezetben.
b) A **hajdúszabadság** szerepel értelmezhető szöveggörnyezetben.
c) Bármely további helyes információ megadása értelmezhető szöveggörnyezetben egy megoldott feladatelemet ér.

Maximum 3 pont adható a feladatra.

Az egyes ítemek a javítási útmutatóban szereplő vagy azokkal tartalmilag azonos megfogalmazás esetén megoldottak.

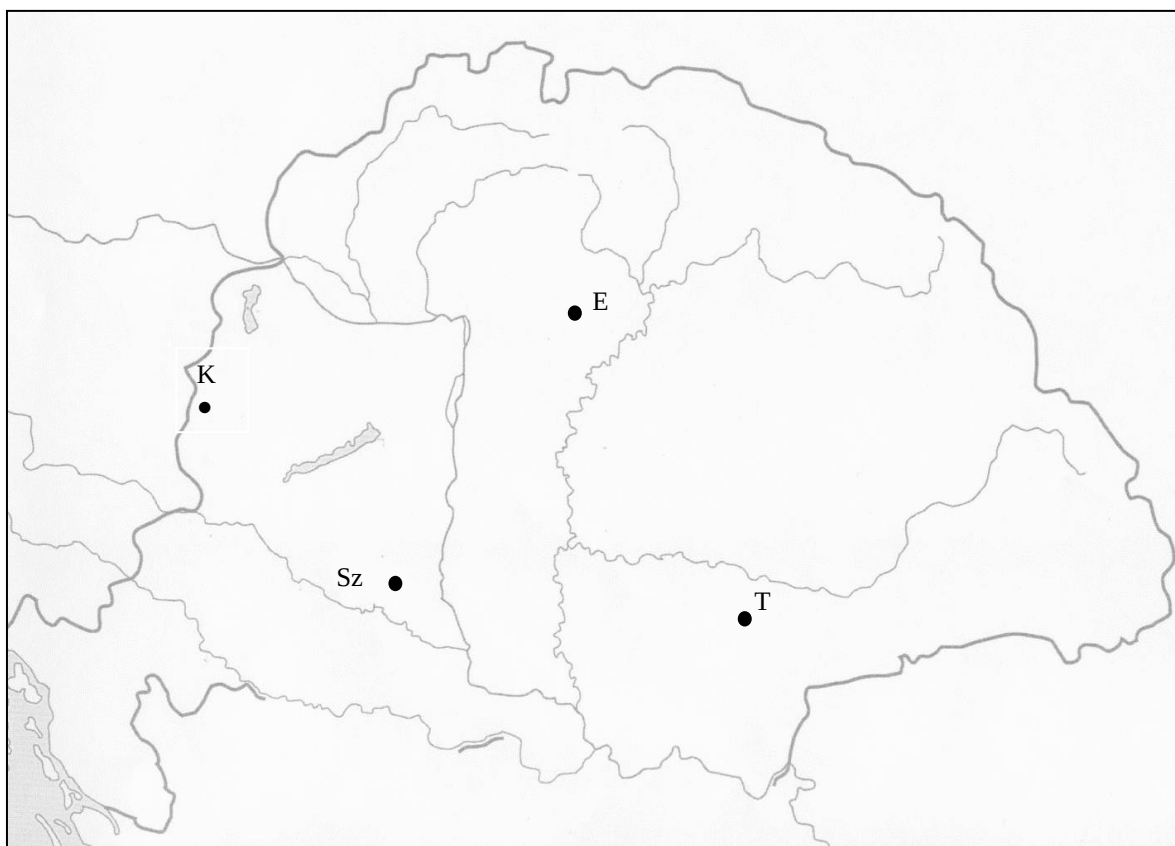
3 pont

11.1

	helyszín	várkapitány	az ostrom éve
1.	a) Kőszeg	b) Jurisich Miklós	c) 1532
2.	d) Eger	e) Dobó István	f) 1552
3.	g) Szigetvár	h) Zrínyi Miklós	i) 1566
4..	j) Temesvár	k) Losonczy István	l) 1552

- 11.2 m) Kőszeg (K) helyes jelölése
n) Eger (E) helyes jelölése
o) Szigetvár (Sz) helyes jelölése
p) Temesvár (T) helyes jelölése

16 pont

12. a-n) A XVI. században megélénkült az Európa nyugati és keleti része közötti kereskedelem.(1) A nyugati piacoknak elsősorban élő állatra, gabonára és mezőgazdasági nyersanyagokra volt igényük (1) A XVI. Sz. második felére Lengyelország és Magyarország felosztotta egymás között a cseh, német, osztrák és itáliai területek ellátását (1) Az élelmiszer árrobbanása Magyarország mezőgazdaságát kedvezően érintette. (1) Az ország korábban is pozitív külkereskedelmi mérlege még kedvezőbb lett (1) /a mezőgazdasági kivitel növekedése ellensúlyozta a nemesfémhányászat csökkenését/.

Fontos szerepe lett a magyarországi állat,főleg a marhaexportnak (1) és a borkivitelnek(1) A tokaji bor a XVI. sz. második felétől vált európai hírűvé. (1) A XVI. század végén már alkalmazták az aszúkészítés technikáját (1) Differenciálódta a borfajták.(1) (L. Oláh Tamás művéből idézett forrás)

Ellenértékként főleg iparcikket hoztak be, ez a munkamegosztás károsan hatott a hazai ipar fejlődésére.(1)

A külső piac föllendülése magával hozta a belső piac megélénkülését is (1). A korszak sikerágazata a marhakereskedelem lett. (1) Az élő állat és a bor mellett megnőtt az igény a mezőgazdasági termékek, elsősorban a gabona iránt (1). A marha mellett fő kiviteli cikkek voltak a juh, a ló, valamint a bőr, a faggyú és a méz is.(1)

A legfontosabb kereskedelmi utak többnyire a középkori rendszert követték (Északnyugati irányban Sziléziába, a cseh-morva területekre, de Nürnberg felé is, Bécs és a délnémet városok többsége felé pedig a Duna mentén, Pozsonyon vagy Magyaróváron át vezetett a kereskedelmi út)(1)

A városok, mezővárosok, a túlnyomóan állattenyésztő és bortermelő vidékek, valamint az országban állomásozó katonaság ellátása miatt széles belső piac jött létre (1), s ennek következtében agrárkonjunktúra.(1)

Az agrárkonjunktúra változást okozott az ország belső gazdasági szerkezetében (1). Az agrárarak emelkedése arra kényszerítette az uradalmakat, hogy maguk termeljenek (1) > növelték az allódiumok területét, vagy újakat hoztak létre.(1) Érdekeltek lettek a piacra termelésben is.(1)

A XVI. sz. folyamán kibontakozó agrárkonjunktúra nem ösztönözte a hazai ipart a céhes keretből való kitörésre (1) (Az árforradalom következtében ugyanannyi élelmiszerért jóval több posztót, iparcikket lehetett importálni).

A céhes iparon belül két iparág virágzott: a szabóké és az ötvösöké.(1) (L.forrás)

Az ötvösipar a háborús viszonyok között is jól rejlhető, menekíthető tárggyá alakította a vagyont.

Bár Magyarország a fémesszközök nagy részét importálta, számottevő volt az ország vastermelése.(1) A Gömör - Szepesi- Érchegeységben a XVI. században kb. 100 kohó dolgozott. Rozsnyón volt a vasbányászat és vasfeldolgozás a legjelentősebb.

Az arany-, ezüst- és a rézbányászat hanyatlásnak indult

Az ipari fejlődés megtorpanásával egyidejűleg az országot a mezővárosok sűrű hálózata szőtte át. E városok a paraszti árutermelés központjai lettek.(1)¹

Minden helyes válaszelem egy megoldott feladatelemet, s egy pontot ér.

Maximális 12 pont akkor adható, ha legalább 12 feladatelemet (itemet) logikus szövegösszefüggésbe illesztett a tanuló a helyes történelmi szakszókincs alkalmazásával.

¹ érvényben lévő tankönyvek

Hegy Klára (1976): Egy világbirodalom végvidékén. Bp. Gondolat Kiadó. p.127-145.

Pálffy Géza (2007): A magyar gazdaság útjai Európába. In: Magyarország története. Főszerk. Romsics Ignác. Budapest. Akadémiai Kiadó. p. 355-364.

Herber Attila - Martos Ida - Moss László - Tisza László (1995): Történelem. 4. köt., 1500-tól 1789-ig. Bp. Reáltanoda Alapítvány, Eötvös József Gimnázium. pp. 119-124.